

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

1	7	3	2	2
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	4
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 4th Semester
(2055)

GEOGRAPHY (In all Mediums)

Paper-VII : Geography of Punjab

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 60

Note :— (1) Attempt **FIVE** questions in all, selecting **ONE** question from each Unit. Question No. 1 is compulsory.

(2) Credit will be given to suitable maps and diagrams.

(3) Use of stencil and coloured pencil is allowed.

1. Answer any **TEN** of the following in about **25-30** words each :

- (1) Sapt Sindhu
- (2) Lahore Kingdom
- (3) PEPSU
- (4) Upper Bari Doab
- (5) Perennial rivers of Punjab
- (6) Jhiris and Birs
- (7) Shanan Power House
- (8) Chief seasons of Punjab
- (9) Lift irrigation
- (10) Economic problems of agriculture
- (11) Kandi soils
- (12) Districts having highest sex ratio
- (13) Largest industrial cluster of Punjab
- (14) Describe the limits of Doaba
- (15) Four state highways of Punjab.

10×2=20

UNIT-I

2. Describe the administrative structure of Punjab. 10
3. Write a geographical note on the cultural regions of Punjab. 10

UNIT-II

4. Discuss in detail the soils of Punjab. 10
5. Give a detailed account of the various power projects of Punjab. 10

UNIT-III

6. What are the ecological implications of green revolution in Punjab ? 10
7. Discuss the production and distribution of rice producing areas in Punjab. 10

UNIT-IV

8. Discuss in detail the trends of population growth in Punjab. 10
9. Discuss in detail the major and minor Industrial clusters of Punjab. 10

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न का चयन करते हुए, कुल पाँच प्रश्नों का उत्तर दें। प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

(2) उपयुक्त मानचित्रों और आरेखों को श्रेय दिया जाएगा।

(3) स्टेंसिल और रंगीन पेंसिल का उपयोग करने की अनुमति है।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं दस प्रश्नों के उत्तर लगभग 25-30 शब्दों में दीजिए :

- (1) सप्त सिंधु
- (2) लाहौर साम्राज्य
- (3) पेप्सू
- (4) ऊपरी बारी दोआब
- (5) पंजाब की बारहमासी नदियाँ
- (6) झिरी और बीर
- (7) शानन पावर हाउस
- (8) पंजाब की प्रमुख ऋतुएँ
- (9) लिफ्ट सिंचाई

- (10) कृषि की आर्थिक समस्याएँ
- (11) कंडी मिट्टी
- (12) सबसे अधिक लिंगानुपात वाले जिले
- (13) पंजाब का सबसे बड़ा औद्योगिक समूह
- (14) दोआबा की सीमाओं का वर्णन कीजिए।
- (15) पंजाब के चार राज्य राजमार्ग।

10×2=20

यूनिट-I

2. पंजाब की प्रशासनिक संरचना का वर्णन कीजिए। 10
3. पंजाब के सांस्कृतिक क्षेत्रों पर एक भौगोलिक टिप्पणी लिखिए। 10

यूनिट-II

4. पंजाब की मिट्टी पर विस्तार से चर्चा कीजिए। 10
5. पंजाब की विभिन्न बिजली परियोजनाओं का विस्तृत विवरण दीजिए। 10

यूनिट-III

6. पंजाब में हरित क्रांति के पारिस्थितिक निहितार्थ क्या हैं ? 10
7. पंजाब में चावल उत्पादक क्षेत्रों के उत्पादन और वितरण पर चर्चा करें। 10

यूनिट-IV

8. पंजाब में जनसंख्या वृद्धि की प्रवृत्तियों पर विस्तार से चर्चा करें। 10
9. पंजाब के प्रमुख और लघु औद्योगिक समूहों पर विस्तार से चर्चा करें। 10

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ :—** (1) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ
- (2) ਢੁਕਵੇਂ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- (3) ਸਟੈਂਸਿਲ ਅਤੇ ਰੰਗੀਨ ਪੈਨਸਿਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।
1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :
 - (1) ਸਪਤ ਸਿੰਧੂ
 - (2) ਲਾਹੌਰ ਰਾਜ

- (3) ਪੈਪਰ
- (4) ਅੰਪਰ ਬਾਰੀ ਦੁਆਬ
- (5) ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਦੀਵੀ ਨਦੀਆਂ
- (6) ਭਿਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੀੜ
- (7) ਬਾਨਨ ਪਾਵਰ ਹਾਊਸ
- (8) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੋਮ
- (9) ਲਿਫਟ ਮਿੰਚਾਈ
- (10) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
- (11) ਕੰਦੀ ਦੀ ਮਿੱਟੀ
- (12) ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਵਾਲੇ ਜਿਲ੍ਹੇ
- (13) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਮੂਹ
- (14) ਦੁਆਬੇ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- (15) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਾਰ ਰਾਜ ਮਾਰਗ।

10×2=20

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 10
3. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਭੂਗੋਲਿਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 10

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
5. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵੇਰਵਾ ਦਿਓ। 10

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਹਨ ? 10
7. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚੌਲ ਉਤਪਾਦਕ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਬਾਦੀ ਵਾਧੇ ਦੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10
9. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10